

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a. Fieca una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fr. v. a. Pentru tieri esterne 15 f. pe unu anu séu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 64.

Brasiovu, 16. Augustu 1861.

Anulu XXIV.

Nr. 11536/1861.

Rescriptulu regescu

la deafacerea dietei ungare.

Noi Franciscu Iosifu I. din grati'a lui Dumnedieu imperatoriu alu Austriei, rege apostolicu din Ungaria, Boemia, Galicia si Lodomeria, rege de Lombardia, Venetia si Iliria, archiduce alu Austriei etc. etc.

Baroniloru remnului, staturiloru bisericesci si mirenesci si reprezentantiloru credintiosei Nostre Ungarie si a partiloru 'mpreunate cu ea, cari suntu adunati la diet'a conchiamata de Noi la 2. Aprile 1861, salute si gratia.

Iubitiloru credintiosi! De ore ce diet'a ungarésca, ce se afla acuma mai de cinci luni in activitate, n'a corespunsu asteptariloru noastre cuprinse in provocarile Nostre adresate catra densa, si de ore ce noi spre profund'a nostra parere de reu, nu potemu mai multu asteptá in interesulu remnului Nostru Ungaria nici o activitate folositoare dela o atare dieta, care in timpulu presentu otaritoriu spre cea mai mare dauna a tuturor partiteloru concernente intru atata siau necunoscutu inalta problema, incatu ea 'si dechiará pe fačia de intreruptu totu firulu unei posible invoiri din cauza, pentrucu nu i se implinira astufeliu de pretinsiuni, ale caroru intiudere trecú departe preste mesur'a celoru ce se potu aplacidá. — Asia Ne simtimu siliti a desface diet'a conchiamata in 2. Aprile 1861, precum o si desfacemu prin aceast'a, rezervandune, dupa cum va cere posibilitatea, a conchiamá o noua dieta supu decursulu de 6 luni.

Carora Noi de altumintrenea remanemu cu favóre si gratia totudeauna binevoitori. Datu in capital'a Nostra imperiale in Austria in 21. Augustu 1861.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Anton Forgach m. p.

Ignatiu Rohonczy m. p.

Gierla, 18. Augustu. s. n. 1861.

Adi se serbá aniversarea nascerei Maiestatei Sale preanaltului nostru Imperatu si mare principe alu Ardealului Franciscu Iosifu I. cu tota devotiunea, cordialitatea si sinceritatea, cari 'su inascute in romanulu iubitoriu de dreptate si sinceru reveritoriu de inaltulu seu monarchu. (Inca in presér'a acestei serbatori, orasiulu nostru Gierla s'a iluminatu pre catu se póte de frumusielu, esecutandu band'a mai multe piese magiare si romane; imnulu poporalu si Rákotzi dupa care la ale s'ale fiecare).

In beseric'a catedrala s'a tienutu cultulu dumnediescu la 9 ore, unde pontificandu Illustritatea Sa Domnulu episcopu Ioane Alexi, asistandu intregu ven. capitulu, s'au adusu jertfa neincrunzata la Imperatulu Imperatiloru, pentru indelung'a si fericit'a viatia a Maiestatei Sale prea bunului nostru imperatu si mare principe alu dulceti nostre patrie, cá atotu potentele se ni'lu tiena in acestea timpuri critice spre realisarea marelui principiu de libertate si egalitate politico-nationale perfecta pentru tote popórele sceptrului seu supuse!

Pentruce nu se potu cointielege romanii si unгурii din comitatulu Albei de josu?

(Incheiere din Nr. tr.)

Restimpulu dintre lunile Martiu si Iunie vedile in raporturile oficiale, atatu ale prefectiloru S. Balint, I. Ianou, I. Axente Severu, I. Vladuti, catu si ale catorva oficiu imperatesci, din care tote perderile comandantiloru unğuri Vasvári, si mai virtosu Hatvani si b. Kemény, cum si strabaterea lui Axente printre trupele unğuresci in Alba Iulia si eara inafara, isi voru avé totudeauna meritulu loru istoricu.

Mai insemnamu din aceleasi luni ale anului 1849 aceea ce aflamu trecutulu in Oesterr, Lloyd si in Südslavische Zeitung si anume, cumca pe catu a tienutu domni'a unğuresca de 3 luni in comitatulu Albei de josu s'au mai ucisu de mani unğuresci: preotii Cirlea din Teiusiu, Alpini din Manarade, altu preotu si 12 romani din Hosuseu, 11 inși in Blasiu; eara apoi pe catu a tienutu tribunalulu de sange sub inquisitorii b. Stef. Kemény, Georgie Pogány (comitele supremu de acuma), Carolu Pogány si ambii Miska s'au impuscatu din prinsorile dela Uióra

la doue sute cincidieci romani*). (Asemenea crudime aratasera inca numai Betegh Gabor si unu Korodi in comitatulu Turdei, prin a caroru sentintia inca an peritu la 100 romani, apoi gr. Alesandru Teleki si Nicolae Katona la Desiu, care au spendiuratu de odata 32, cá si b. G. Apor la Ernotu 26, Halerestii la Danisiu 38, apoi turbatii Jenei, Berzenczei, Lud. Szabo, Mois. Zaizon, Sig. Kováts secui si cativa clusiani, de a caroru mana a trebuitu se móra si venerabilulu protopopu Turcu dela Catina in vresta de ani 70 si carii chiaru pe b. Nic. Vay si pe generalulu loru Baldacci ii condempnasera la furci).

Nu ne indoimu ca numai din datele cate amu culesu aici din comitatulu Albei de josu bunulu cetitoriu a si apucatu a'si deslegá intrebarea ce ne puseramu si ca totuodata nea escusatu pe noi pentrucu ne veduramu indemnati a o scóte inaintea publicului patriei.

Este prea adevveratu, ca confusiunea si ne'ntielegerea intre romani si magiari a potutu purcede astadata in tieniturile patriei nostre si numai de acolo, cumca cu ocazionea departarii deregatoriiloru austriace absolutistice si a restaurarii loru prin si din pamenteni patrioti ne sta inainte doue feluri de legi si o instructiune, adica legea din 1791 si cea din 1848, apoi instructiunea cancelariului ootroata, óresi-cum cá mijlocitoare intre amendoue, romanii nu vrea se scia de legea din 1848 si compania catra cea din 1791 cu conditiune cá intre alegatori se se renumere si cei neprivilegiati, se ia si ei parte la adunarile de tienituri. Din contra magiarii se tienu cu mani cu picóre de legile din 1848, eara din acelea compania mai multu cu privire la dreptulu electoralu catra cele transilvane, pentru ca acestea suntu mai puțin liberale (8 fl. in locu de 5 s. a. a.). Incatu pentru instructiune, aceeași se dete uitarii de catra unğuri cá si de catra romani, pentrucu de si din diferite puncturi de vedere, nici la unii nu le venia la socoteala.

Cu tote acestea inse temelulu ne'ntielegerei si chiaru alu desbinarii ivite in comitatulu Albei de josu se pare a jacé multu mai afundu in inimile si suvenirile fiacaruia dintre locuitori.

Acela care a statutu necurmatu acasa in patri'a s'a si a fostu martoru in totu timpulu acest'a de ani doispredece, va trebui se recuóscá impreuna cu noi, ca romanii cu magiarii nu se mai vedusera si ascultasera unii pe altii tocma din a. 1849. Fii ai aceleiasi patrii, ei petrecea izolati si retrasi unii de catra altii, eara intre densii sta de custodia gendarmulu si amplotiatulu uniformatu. Acestea doue popóra se vedu inse la a. 1861 dintr'odata fačia la fačia in sala de adunare, la més'a verde, in cancelarii si in forulu séu piati'a politice. Ci o Ddieule, cine se fia in stare a descrie simtiemintele desteptate si suvenirea renoita in mintile fiacaror'a la antai'a si adou'a intalnire din Aiudu! Condeiuulu nostru nici se simte chiamatu, nici ca aflamu cu cale a dá cuvinte acelor simtiri si acelor suvenire. Aceast'a aru insemná ca vei se descrii hecatombe fioróse din seculii stravechi. Totu ce amu avé se dicemu in aceasta privintia aru fi, cá se rogamu pe unii cá si pe altii, a luá ecsemplu dela alte popóra, care inca avusera de-astrulu de a portá resboiu civilu si — dáca nu mai potemu uitá aceea ce acum a devenitu in proprietatea istoriei, incái se ne ertamu unii altora si se cercamu o impaciuire deasupra numeróseloru morminte din anii 1843 et 1849, morminte, la care se renumere si alviile Murasiului, Tarnaveloru si Ariesiului

Se pote aceast'a ore in comitatulu Albei de josu?! Aici ne vedemu constrinsi a chiamá intru ajutoriu doctrin'a si poruncile evangheliei si ale cristianismului bine intielesu, apoi a face apelu la simtiulu fiacaruia de omu si de crestinu, in urma a rogá pe toti acei barbati membrii ai comisiiunii din 1848/9 reprezentátore de comitatulu Albei de josu, si la toti acei oficiali de comitatu, carii sciu despre sine ca manile loru s'au fostu incrunzatu pe atunci de sange romanescu, cá fara a mai fi provocati, se se traga la o parte, se lase conducerea de acun a comitatului in alte mani, caroru cugetulu le spune, cumca n'au versatu nici sange cu voia loru, nici au provocatu lungulu siru alu calamitatiloru preste locuitori.

*) Dn. Hidvégi, carele mai tardiu fú oficialu la catastru fiindu pe atunci inchisu totu la Uióra, stete totuodata martoru celoru mai furiose scene de mórté teroristica. Totusi cei mai multi romani fusera impuscati, apoi aruncati in Muresiu. —

Eara déca amu sci ca cuventulu nostru aru avé vreo trecere la D. comite supremu, apoi amu rogá chiaru pe Illustritatea Sa, cá se'si céra unu altu ténutu spre a'lu conduce si administrá; eara comitatulu Albei de josu se'lu lase in grigi'a altui barbatu, alu carui trecutu se nu mai descepte nici unu felu de souvenir durerosa si in-strainátore, nici se insufle grigia de mesuri teroristice analoge celoru dela 1848. In cele din urma cerema voia si dela conationalii nostrii din desu numitul comitatu, cá se le potemu observá, cumca dupace densii au sciutu pana acum a'si calcá cu atata taria de sufletu pe re-lupt'a inimei loru; dupace faciá cu nesci legi care ele in se se batu in capete si in mediuloculu atatoru prejudetie si opiniuni sinistre, de-sastruose cate se mai lupta asupra romaniloru au fostu in stare de a'si pastrá si aperi' munitatea loru de ómeni, de romani si patrioti — acum, candu cele mai grele cestioni de diferentia ale romaniloru cu compatriotii magiari lea luatú asupra'si insusi suveranulu, noi acum deocamdata se incingemu numai arm'a unei asceptari privighitóre, ca-re-a voindu Ddieu nu va mai poté fi prea indelunga. Cu aceast'a vo-imu se dicemu, cumca romanii pentru astadata nu se mai afla in fata-l'a necesitate si pusetiune de a se face numai densii avangard'a aperiarii drepturiloru nationale, pentruca pe lini'a de lupta politica, in care stau ei, vedemu alaturea pe tóte celelalte nationalitati jaluse si teme-tóre pentru ecsistintia propria nationala. Eara mai departe

Quidquid sors tulerit . . ., ibimus o socii comitesque.

Zernesci, diu'a de schimbarea la faciá. —

Хациегъ дп 19. Августъ 1861.

Опоратъ пълнъ дп ва адъче аминте, къ комъна Хациегъ дп 1. Мартъ а. к. а отържт дп о конфериндъ цинът ла офичи-злъ комънале, ка лимба ромънъ съ фие пентрх вииторъ лимба а-фачерилоръ офичиале.

Ла арътареа фъкътъ де къръ комъна нóотрх фостъзлъ гъ-вернъ абсолътъ, дпалт ачелашъ с'а дндъратъ а примî конкълъсъл фъкътъ, шî а статоритъ лимба ромънъ де лимбъ офичиале, дп а кър-реî зрпаре тóте окрисориле офичиале че ера съ се тримитъ ла о-фичиалъ комънале ера лъкрате дп лимба ромънъ, фиресче кзм се потеа. —

Дп астъ рефериндъ стъзърмт пълъ ла рестаърареа маџис-тратъзлъ пе васа конститъционале днтъмплатъ дп 8. Маъ а. к., къ кареа оклоъне комъна Хациегъ, пе лънгъ тóте, къ дп партеа лъстритатеî Сале Домъзлъ Францискъ вр. де Нончеа ка комиса-риъ реџескъ съ редикаръ грезътдî, еаръ шî алесе шî декретъ лимба ромънъ де лимбъ офичиале пентрх афачериле комънале, къ респектареа лимбеî магйаре шî цертане.

Ла релационеа фъкътъ дп партеа Домъзлъ комисариъ ре-џескъ, дпалтлъ гъвернъ че съ пзмеште конститъционале, афл къ кале а анъла конкълъсъл комънеî дп привинда лимбеî ромъне, шî а дешанда, ка маџистратъзлъ Хациегъзлъ дп дпцелесъл арт. 1 §. 3 алъ леџеî диетале дп 1846/7 съ се фолосеъкъ де лимба магйаръ дп офичиселе афачери але комънеî Хациегъ, аозпра къреî отържи дпалте маџистратъзлъ фъкъ о ремонстраџионе ла гъвернъ, дпсъ фъръ ресълтатъзлъ доритъ, пентркъ дпалтлъ гъвернъ дп локъ де принципилъ егалитатеî шî дрептатеî къ ординаџионеа с'а дп 26. Излиъ а. к. Nr. 2486 пз пзмаî къ пз примесче конкълъсъл фъкътъ, ва пзмеште пе маџистратъ де делегалъ, зикъндъ, къ дпозшî дъ есемпль де неакълтаре, шî 'лх фаче ръспзлзъторъ ла каоъ, къндъ о'аръ маî фолоси де лимба ромънъ дп афачериле офичиале. Конститъционализмъ магйаръ кътъ е де либералъ!

Маџистратъзлъ, кареле есте пзмаî органъзлъ комънеî Хациегъ, дпшъртъшî къ комитетъзлъ Оръшиелъзлъ амбеле ординаџионî гъверни-але, кареле лъндъле ла о дешватере маî детаатъ, ка репре-септантеле зпъи мъпичинъ автономъ ле декларъ де делегале, апоî отърж, къ асзра делегалеî прочедъри а дпалтлъзлъ гъвернъ съ се редиче шî дпайнтезе протестъ ла дпалта къпчелърие азликъ, каре-ле оа шî фъкътъ, шî аџи дп копъ вилъ дпшъртъшескъ спре пълн-каре*) маî дпколо, къ атътъ конкълъсъл, кътъ шî дпайнтатъзлъ протестъ дп копъ съ се аштеарпъ дпалтлъзлъ гъвернъ, къ ачееа декларъџионе, къ комъна автономъ Хациегъ, дела конкълъселе с'але пз се нóте, шî ниџи се ва авате; пентркъ дпса, ка комънъ ро-мънъ пзмаî лимба ромънъ о ва рекънóште де офичиоъ шî алта неџи сдатъ.

Нъ штиъ де а лъкратъ комъна къ пе леџизире, — акъма жадече о-поратъзлъ пълнъ, фалта е зртътореа: Комъна Хациегъ, ка авто-номъ о'а рестаъратъ пе сине пе васа конститъционалъ, авъндъ дпайнтеа окилоръ диплома дп 20. Октомбре, шî мапъкрювалъ дп 21. Дечембре 1861, а дпребатъ попоръзлъ че дп маiorитате ав-оолътъ локъеште ачотъ орашъ, каре съ фие лимба офичиоъ, шî пълнъзлъ дптрегъ докрегъ лимба ромънъ, респектъндъ доринда пълнъзлъ, дар' дпалтлъ гъвернъ къ тотъзлъ алтшинтре причене конститъционализмъ; — дпалт ачелашъ афл къ кале а анъла

*) Длъ вомъ vedé дп Фóие.

конкълъсъл орашъзлъ, шî а дешанда, ка пз лимба ромънъ, каре о алесе комъна, чи чеа магйаръ, пе кареа о диктеазъ гъвернъзлъ съ фие лимба офичиале, пентркъ астъфелъз постеште леџеа; — фърмóсъ леџе, пентрх ромънъ, адевъртатъ фърџиетате, егалитате шî дрептате, мъзъртатъ къ стънга, дар' пз къ къшпль дреаптъ.

G. Филипъ.

Din Z a r a n d ŷ. Дп оесизнеа комитетъзлъ комитатенсъл дп 3. Излиъ а. к. ла пропънереа Длî Др. Ходошъ с'а фостъ дечисъл дптре алтеле, ка: съ се факъ о адресъ къръ дпператъзлъ, дп каре адресъ комитатъзлъ се рóче пе Маieстатеа Са: 1) а дпне-дека зпънеа Трансилваниеî къ цера зпърскъ; 2) а пз кончеде анекóизнеа Зарандъзлъ къръ Унгариа; 3) а кончеде ромънилоръ ципереа зпъи конгресъл цеперале; шî 4) а конкълъсъл диета Тран-силваниеî, дп каре се фие репресептантъ шî комитатъзлъ Зарандъ-злъ. Къ комънереа ачестеî адресе с'а дпсърчинатъ D. Др. Ходо-шъ. Тотъ атънџи с'а алесе шî депътаџи карии съ меръз ла дппе-ратъзлъ пентрх омаџиала инманъаре а ачелеî адресе. Де депътаџи се алесеръ DD. Др. Иос. Ходошъ, Петрх Молдованъ, протопопъ, шî Iеронимъ Мора.

Дп сесизнеа комитетъзлъ дп 20. Излиъ а. к. с'а четигъ адре-са шî с'а примитъ къ анъласъл; пзмаî патрх магйари аъ вотатъ дп контра адресеî.

Къръ фипитъзлъ дп Излиъ, депътаџи аъ плекатъ ла Виена, шî дп 12. Августъ а. к. аъ шî автъ аздиенцъ ла дпператъзлъ, дпалт къ каре ia примитъ фóрте вине шî ia асекъратъ, къ адресеа комита-тъзлъ о ва лза дп консидераре, шî дечиеизнеа ва зрма кътъ се ва поте маî къръндъ.

Доî дптре депътаџи о'а шî дптореъ акасъ; еар' D. Др. Ходошъ а маî ретасъл дп Виена парте пентрх казоа Зарандъзлъ, парте пентрх алте казоа националî.

Токма азшмъ дп Фонтана секъръ, къ адресеа с'а транспъсъл спре пертрактаре ла консилъзлъ министрълъзлъ дптрегъ.

Дее сеама дпайнтеа вииторимеî челеалте комитате анеоате шî фраџии Киорени, дэкъ а'аъ протестатъ дп контра анекъреî шî пз шî воръ алътъра доринцеле лънгъ але нóстре спре а резши маî лесне къ тоџи, ка се ретънемъ ла ватра нóотрх Ардеалъз!

К л а ж ъ, 16. Августъ. Ноî пе аџи афларъмъ дешре виито-реа диетъ а Трансилваниеî пе кале приватъ дпоз сиръз, къкъ пълъ акъм пзмаî капчелариа азликъ дпшî гътисе проиктъзлъ съ де пропъоечъни реџешти, каре апоî съ свшгърпъсе Маieотъџиî Сале дпператъзлъ ка шарелъи причине алъ Трансилваниеî, спре черче-таре шî примире. Ачелъ проиктъ се сизне а конета дп пспърî към съптъ ачестеа: алецереа де капчеларис ла кърте шî де гъ-вернаторъ алъ цереî; — тръмитереа де депътаџи ла Виена; зпъ-неа Трансилваниеî; аскълтареа доринцелоръ дела чейалдî локъиторî аî цереî; комънереа зпел прочедъре позъ жадекъторешти шî а алторъ леџи.

Се маî озне къ с'ар фî датъ шî зпеле опинъни сепарате шî анъте: дешре инарткълареа наџионî ромъне ка наџионе политикъ; ромъниî съ ia парте ка наџионе рекъпоскътъ ла алецереа де кап-челарис шî де гъвернаторъ; чепъзлъ съ пз се сокотеаокъ оптъ фюрини пзмаî дареа дпреаптъ пе тошие, чи еъ фие 8 фюрини дп-препъ къ дареа капъзлъ; дп комитателе маî тарî, съ се алеагъ къте 3, ва дп Хънедóра 5 шî дп Алва де жосъ къръ 6 де-пътанî, адикъ кам ла 30 миî озфете зпъ депътатъ ш. а. фóрте впе. —

Изридикъџиале съсешти черъръ дела стъзпире, ка амплоџаџиî лоръ съ се пълъеаскъ дп вистериа статъзлъ, еаръ пз дп каселе дешеотиче, къ ачестеа ар фî съраче! Ромъниî локъиторî къ касиî съ шî дешкидъ окиî ла треава ачеаста, съ фие маî дештешти; съ съ чеаръ сокотеалъ стърпоз де тóте венитъриле каселоръ алодиале пе зече апи трекъџи, каре съ се пълнече; съ чъръ сашъ шî де тóте авериле зпвероитъџиî ла каре ромъниî дпкъ аъ парте фóрте дпсешпъторе. Акъм оъкъ ниџи одаъ.

Desfacerea dietei ungare.

21. Августъ. А жпъзлъ дешфачереî диетеî. Дпайнте де дешфачереа диетеî че зртъ дп 22. Августъ прип комисариъзлъ дп-перътескъ цепералъз де артилерие графъзлъ Халеръ се дпнъ дп 21. Августъ з'итима шединцъ а диетеî, дп каре Дeаkъ пропъсе репресептанџилоръ неапърата тревънцъ де а фаче зпъ протестъ дп контра дешфачереî диетеî, че се афл ла зпъ, дп каъзъ, къ дъпъ леџиле конститъџионеî магйаре диета пз се лóте дешфаче, пълъ къндъ пз с'аъ анъчидатъ контривъџионеа шî пз с'аъ еоашенатъ со-котелеле трекъзте шî вьцетъз пе анъз вииторъ; четî зпъ проиктъ де протестъ дп фелъзлъ ачеста, каре съ примî къ зпанимитате де тóтъ каоа репресептанџилоръ. Конприсълъ протестъзлъ е ваватъ тотъ пе автономиа конститъџионеî магйаре шî сзпъ дп контра орî кър-поръ дпoirî волнече шî трактърî контрадегале шî дэкъ дъпъ ле-џиле дп 1848 диета дъпъ дешфачере пз се ва адъна еаръшî дп

restimnă de 3 luni, atânci de noă ce vațmă prescrierea lecei magiare, și magiarii voră considera ачаеста сімніе ка о коптінаре а авсолутізмалі челсі де 12 ані ші voră ținé ші пе віторіа стріпсă де леїле дін 1848, ознă кьндă ачелеа нă се voră modіfіca prin dieta інтрецітă дьпă кьпрінозалă еі, ші орі че паоă фькьтă кь пьтереа дьлă voră пріві де антїкоптізціоналă; dar' пьтерей нă се потă дшпотріві. (Prin зрмаре magiarіі пичодатă нă voră odіxпi спре а'шї есторче еарьші депліна дорă констітүціоне, кьндă лі сь ва да тімпă фаворіторіă.)

De ачі сь сколь Тіса Калманă ші пропье касей репрезентацилорă, ка се факь цьрей кьпоскьтă, кьмкь диета неїіндă дштрецітă ші неавьндă міністеріа н'а потьтă фаче леїле че ле ар фї фькьтă дьпă прінціпіале сале пропьчїате, дэкь ера диета інтрецітă, адекь:

1. Мьлүшіреа претенсіонлорă націоналітїдлорă локьіторе дп патріа, пе кьтă ачеста нă сть дп контразічере кь дштрецітатеа теріторіалă ші політікь а цьрей, пе баса прінціпіелорă десволтате дп адреселе трекьте.

2. Дштродьчереа депліней егалітїді де дрептă чівілă ші політікь дштре деосебітеле копфесіоні ші естіндеа еі ла іспраеліді.

3. Редікарея тьтзорă реладіонлорă де пропріетате рьдіте кь казоа зрваріалă, фьрă а вьтма дрептăлă де пропріетате, пе ваоа екьітїді кьтрă зьмеле партиде ші а деспъзьрей — респектїве а рескьмьтзорей.

Ачестеа леарă фї фькьтă диета, дэкь арă фї фостă дштрецітă. Ачестеа пропьчере дпкь се прїмі де тоть каса.

De ачі се фькьсерь діпозочїані пентрă ашезареа актелорă діетей дп архівă; дшчетареа зїзрїалї депзтацілорă дін зїоа десфачерей діетей, ревїзіонеа сокотеллорă ші діпозочїані деспре челеалте обїекте, ванї; сь трьмісе апої протестьлă лї Деакă ла каса де сьсă, дп каре пе ла 6 оре се прїмі ші де еа ші се фькьрă асемеа діпозочїані пентрă персональлă сьсă. — Тавернікьлă Георгіе де Маїлатă дїпă дп зрмă о кьвьтаре, дп каре апьрă діплома дін 20. Октомьре, еарь Домінікь Телекі лă рефржись дп оенсăлă копотїтүціоней magiare.

22/8. Каса де жосă оă дьпзтацілорă, дьпă патрă лїпї де вїадь парламентарь дп каре дшл доведірь magiarіі ші сімїдїментеле ші прінціпіале сале дп 22. Азгьстă пе ла амьзілă, токма кьндă дьтпа сьпетеле клопотелорă, сь маї адьнă дпкь одатă ла а 68. шедїадь спре а'шї аззі ші септїнга дшчетьрей ші а десфачерей еі. — Ачеста зрмă дп модьлă зрмьторїа:

Саа діетей сь ала дндесїтă атгь де репрезентанці кьтă ші де аадї опораціорї пе ла локьрїле асепнате: прешедїтеле Giczyi сь сколь, каса сь префаче дштро тьчере адьнкь, дпкьтă аї фї потьтă обсерва ші пьлсьлă артерїкь; елă рапортэзь касей, кьмкь протестьлă лї Деакă дп контра дрептывлї де а десфаче диета о'а прїмітă кь вотă зпанїмă ші де кьтрă каса магнацілорă. Маї дпколо рапортэзь, кьмкь дп 21. обра а прїмітă рескрїптывлă преа дпалă, каре кьпрінде депьміреа Екс. Сале гр. Халерă де комїсарїа редескă дп казса десфачерей діетей ші пьне пе потарїалă Чепгерї сь лă чїтескь діетей; рескрїптывлă ачеста е сьпгь Nr. 11821, каре адресатă кьтрă тоте отатьрїле діетей Шгарїей кьпрінде депьміреа ші емїтереа кошїсарїалї редескă, Франц Халер де Халеркіо, пропріетарїа алă мьлторă ordїnı, копсїларїа інїмă, кьмьрарїа ші пропріетарїа алă реїментьлї де хьсарї Nr. 12 ші каре маї кьпрінде ачестеа:

„De ачае Ної дп потереа потестьдїі Ноостре рецештї вь комїтетă ші вь порьчїмă, ка вої се рекьнпштеді де даторїе легаль де сьпзоă пе льпгь педенселе леївіте, каре ле voră аве але сьфери тоді чей черьїкоші, а дшплїні тоте ordїньчїанїе комїсарїалї рец. ші оь вь сьпзпедї порьчїей Ноостре рец. нїчї адгьмїнтрелеа сь нă лькраді.“ — Ачестă рескрїптă дпкь е дьдатă дін 21. Азгьотă. —

Giczyi рапортэзь маї дпколо, кь ла 9 оре фă де 'мпрезпкь кь прешедїтеле касей де сьсă ла рец. комїсарїа дп Бзда, знде зьмї фьрă десă де дїмїпедь кїзмаці, ші де знде прїмірă дєла комїсарїалă рец. рескрїптывлă деопре десфачереа діетей, ші маїдатывлă дшперьтескă, ка сь лă пьвлїче дндатă. Комїсарїалă рецїа алă дшпьтернїчїтă пе прешедїндї, ка оь декїаре діетей, кь дп касă, че диета н'ар врэ пзмаї декьтă а оь десфачеїлă ва пшї кь пьтере армать.

Аїчї сь четї шї рескрїптывлă дін фьрптеа Газ. пе льпгь обсервареа челеї маї дпзпдате тьчери. — Се редїкарь дьпă четїре шї модїанї, дпсь тоте ретасерь де о парте шї адьпареа се адресь лї Деакă, каре шї лă кьпьтывлă дштре élyen, шї зїое, кь де оре че комїсарїалă р. с'а декїаратă а десфаче кь пьтере мїлітарь диета, дэкь еа нă се ва десфаче де воїз вьпă, ор че копсьларе пзмаї аре локă. (Élyen!)

„Елă дьчї декїарь дін партией сімплемїнте, кь фантїчеште нă ме оїзпă потереї, Елă дїпă шї маї дпколо таре де протестьлă,

пе каре лă декретатă ерї зьмеле касе.“ Тоудї се скьларь шї дштре еліене стрїгарь, кь прїмескă модїзпеа лї Деакă шї дп зрмă отрїгарь; се трьїескь patria! Прешедїтеле елпчїа пропьчереа лї Деакă де копьлсă.

Дп зрмă дшл лă прешедїтеле зїза вьпă дела кась мьлүмїндьле пентрă дпкредереа че алă авьтă дп елă шї льздьндьле статорїчїа доведїтă дштрă ресолвта апьраре а нештривателорă дрептьрї азтотоме, комїтєндă челе вїіторе черкьмспекдїзней націзпї, каоа дп зрмă лă сальтă кь еліене шї дьпъче се азтентїкь шї протоколывлă ачеста декїарь прешедїтеле шедїнга шї диета де десфькьтă.

Каса магнацілорă ера адьнатă кам ла 1/2 пе 2 шї прешедїтеле гр. Апої репортă асемеаа тоте, ка шї дп каса де жосă. Гр. Льдв. Каролї пропьсе апої, ка сь се іеө протоколă асьпра коворїрей прешедїтелеї кь р. комїсарїа; шї кь каса сть пе льпгь протестывлă де ерї; дп зрмă сь се еспрїме пьререа де рьлă, кь се фькă аменїндаре кь пьтере де армă, тоте ачестеа се прїмірă де магнаці шї дп зрмă дштонарь шї еї: Сь трьїескь patria!

Дп фїне мьлүмеште мї гр. Апої пентрă дпкредере шї шї іа адїо дела магнаці, се ратїфїкь протоколывлă шї сь депьртэзь пе акась. —

Адреса лї Деакă (дпкеїере дін Nr. 62.).

Деспре Трансїлванїа се зїкă дп адресь зпеле ка ачестеа:

Дп прївінга Шгарїей преа'налывлă рескрїптă редескă зїче, кьмкь зпїзпеа ачелеїа кь Шгарїа с'а декретатă фьрă дпвоїреа лїберь а націзней ромьнештї шї а челеї сьсештї, — кь ачееа нă ажпсе пичодатă ка сь аїзь о деплїнъ валоре де леце, еарь апої ачєа леце зпїлатералă дндатă дьпă пьвлїкарея еї с'а деофїндатă шї тревзе сь фїе прївітă де неексекьтаверь пьпă кьндă локтїорїі немарїарї аї Трансїлванїей дшл voră vedé перїклїтате інтєреселе дорă націоанле прїн ачєа зпїзпе шї пьпă кьндă респектївеле черїнде шї інтєресе але імперїалї пь voră фї асекьрате де ажпсă!“

Шпїзпеа Шгарїей шї а Трансїлванїей о а декретатă атгь діета легаль а Шгарїей кьтă шї а Трансїлванїей кь тоть солєнітатеа, еарь апої санкцизпеа Маїестьдїї Сале а датă ачелорă декрете валоре де леце.

Декь саої шї ромьнї ар фї фостă скопї прїн врео леце дін діетă*); дэкь еї прїн дельтьрареа леїїлї нă арă фї фостă кїзмаці ла ачєа діетă; дэкь диета с'ар фї копкїзматă дп фортă естраordinарїа; дэкь нă ар фї хотьржтă адевьрата маїорїтате; дэкь врео парте орекаре ар фї фостă дшпедекать прїн фортă ка сь нă потă vota лїберă; атънчї с'ар маї потэ зїче, кьмкь лецеа се фькă фьрă лїбера дпвоїре а ромьнїлорă шї а саоїлорă, шї ашеа с'ар маї потэ траде ла дпдоїелă валореа еї*).

Дпсь зїче адреса маї департе, ачєа діетă а Трансїлванїей а фостă копкїзматă стрїпсă дштрă дпцелесьлă леїлорă трансїлване. De ачі дпколо се дескрїе модалїтатеа копкїзмьтрїї пе каре о штїмă кь тоді; адреса дпсь зїтă, кь кьпчеларїалă де кьрте в. Сам. Іожїка, декїаратă де вьпьтзорă шї амерїндатă кь мортє апькаоє а'шї да дїмїсізпеа!); маї департе се рекьнпште дп адресь, кь ромьнї ера лїпсїді де маї мьлте дрептьрї, се адаоде дпсь, кь повїлі ромьнї се вькьра де асемеаа дрептьрї кь чей magiarі шї апьме кь еї дпкь авьндă дрептывлă електоралă, алă шї льзать парте ла алецери**).

Маї департе адреса пьрчєде зїкьндă:

Нă се потэ зїче нїчї ачєа кь темейс, кьмкь леїле зпгьрештї шї трансїлване сьпьторе деопре зпїзпе нă ар фї кьштїгатă о деплїнъ валоре легаль. Есте штїзтă де тоді, кьмкь ла диета дїпзтă дп а. 1848 ла Пешта, каре акьм се констітї пе прінціпїалă репрезентатївă де попорă, тоте черкьрїле електорале дін Трансїлванїа алеоерь шї трїміоерь депзтаці. Пе ачєїа дї алесе

*) Не паре фортє рьлă, кь дштр'нă актă кьм есте адреса се потă вьрж о аргьментарє атгьта де фалсь. Партеа прїмь сьз протасїе дін ачестă periodă алă Домьнлї Деакă есте фалсь тоть, прїн зрмаре тотă че зїче маї департе, тревзе сь казь де сіне. Ромьнї ка ромьнї, ка націзпе тодерать, quatalis нїчї са кїзматă, нїчї авь локă дп діетă, нїчї протестывлă націоалă нă і се прїмі. Диета каре тревзе сь се копкїеме дп фїекаре алă одатă, авїа се дпкеїесе дп Октомьре 1847, кьндă дп Апрїле 1848 шї мерсерь ла Кьлжă депьтьчпнї magiaro-секїе дін комїтате шї сказпе, каре амерїндарь гьвернаторьлї гр. Іос. Кемєнї кь сіле реле, дэкь елă дпсьш нă ва редескїде диета атънчї дндатă, фьрă а маї чере воїз дела дшпепарьлă. (Bezı Erd. Hiradó, Ellenör, Gazeta Tr. дін ачєа льпă). N'а хотьржтă нїчї адевьрата маїорїтате, пентрă кь ачєа е дштреага націзпеа ромьнъ. Токма шї маїорїтатеа арістокраціей magiare а фостă сілітă а се дпвої, пентрăкь ачєаш маїорїтате дп диета дін 1847 а респїнсă зпїзпеа. (Bezı протоколывлă діетей).

Nota Trad.

**) Се потэ кь повїлі ромьнї дпкь алă авьтă ічї коло парте ла алецери, дпсь пзмаї ка magiarı, кьчї ашеа есна леїїле. Nota Trad.

